

DISSERTATIO I.

DE

*Natura & dotibus Theologiae
mysticae*

ARTICULUS I.

Quid & quotuplex sit Theo-
logia mystica ?

I.

THEOLOGIA secundum nominis
etymologiam denorat sermo-
nem de Deo, *mystica* verò idem
sonat, quod occulta, secreta,
abscondita. Quare *Theolo-*
gia mystica non est qualiscunque Theo-
logia, seu notitia, sermo & scientia de
Deo, rebusque divinis, sed alta, subli-
mis, occulta, recondita, & mysteriis
plena.

*Theologia
mystica*

2. Definitur ergo notitia Dei ac Divi-
norum *celsissima affectuosa sed adhuc obscura.* *Definitio,*
Per primas voces convenit cū Theologia

A

natu-

2 Diff. 1. De Natura Theologiae mystica
naturalis, seu metaphysica, quae discursit
ex principiis lumine naturae notis, cum
scholastica, quae de Deo rebusque
divinis arguit ex principiis revelatis,
cum Theologia positiva, quae ex Canonicis
scripturis perfectiones divinas colligit
ac deducit &c. quia omnes istae Theologiae
respiciunt & considerant Deum ac
Divina, & consequenter verè sunt
notitiae Dei ac Divinorum. Per tò
cellissima verò jam differt ab omnibus
Theologiis hujus viae & praesentis status.
Nam haec mystica Theologia dignitate,
praestantia, celsitudine, ac eminentia
sua longissimè transcendit omnes alias
Theologias Viatorum. Velut sol
eminet inter planetas, sic haec inter
Theologias. Additur etiam affectuosa;
quia non est notitia sterilis, infructuosa
purè specularia & in mente consistens,
sed foecunda, actuosa, affectuosa, gustus
plena, & ad voluntatem se exporrigit.
Non solum lucet, sed etiam ardet, lucet
in mente, ardet in voluntate, seu est
lux ardens; quia sua luce voluntatem
facit in amore suaviter & fortiter
exardescere. Demum additur obscura,
ut distinguatur à lumine gloriae
seu visione & Theologia beata.
Nam licet sit clara & lucida comparata
ad reliquas Theologias viatorum;
tamen est obscura & tenebrosa collata

ad scientiam matutinam, ut loquuntur scholæ, seu ad Theologiam comprehensorum. Theologi enim mystici & contemplatores non vident Deum facie ad faciem, sed adhuc in caligine & ænigmate fidei versantur. Unde in Concilio Viennensi sub Clemente V. condemnati sunt Beguardi & Beguinæ, qui docuerunt, contemplatores ad Deum, ut est in se, videndum elevari. Equidem cognitio Theologiæ mysticæ proximè accedit ad visionem beatam, non tamen ejus perfectionem adæquat: est major & præstantior omni alia cognitione, sed tamen minor & inferior cognitione beata: est suo modo & sensu clara, lucida, illustris, sed tamen ad claritatem & lucem visionis beatificæ non pertingit.

3. Quare extraordinarium profusum est, si quis tantum in contemplatione atrolleretur (quod de S. Paulo ferè docent SS. Patres) ut Deus ipse sine velo, sine ænigmate, sine forma imaginaria & phantasmate, sed facie ad faciem se videndum & aspiciendum præberet.

4. Dividitur imò. Theologia my- *Divisio*
stica in actualem & habitualem. Illa est actus doni sapientiæ, ista habitus, illa præstat, ut possimus Deum modo altissimo contemplari, ista verò est ipsissima, altissima, lapidissima, sed tamen ad-

Clem. de
Hæreticis
cap. 3.

4. *Diff. I. De Natura Theologiae mysticae.*

huc obscura, DEI contemplatio.

5. Dividitur 2dò. in vulgarem & verè mysticam, seu extraordinariam. Vulgaris procedit duntaxat ab habitu fidei, & lumine sapientiae ordinario, & conceditur hominibus etiam imperfectis, & in via purgationis & illuminationis constitutis. Nam etiam isti Deum ac Divina lumine fidei & sapientiae contemplantur. Hæc Theologia mystica in sanctis Patribus & Doctoribus non venit tali nomine; nec habet singulares & stupendos effectus, qui ei alias in libris passim tribuuntur. Verè mystica est, quæ procedit ab habitu fidei ut illuminato extraordinariè per donum sapientiae. Et hæc mystica Theologia communiter, & secundum ordinariam Dei providentiam non præberetur, nisi hominibus à vitiis & passionibus fere exemptis, virtutibus illuminatis, provectis in gratia & perfectione; & habet singulares illos effectus, quos Mystici commemorant.

*Objectum
primarium*

6. Primarium Theologiae mysticae objectum est Deus, ut summum Bonum & Superbonum in seipso. Ratio est: quia objectum primarium habitus est, quod hic per se primò respicit & aspicit; at verò Theologia mystica per se primò Deum ipsum aspicit & sua contemplatione attingit. Quidquid enim Deo

infe-

inferius est, etiam inferius est, quàm ut circa illud altissima sapientia, nempe mystica Theologia, versetur.

7. At verò non quomodocunque attingit Deum nostra hæc Theologia, sed ut est *summum & infinitum Bonum in seipso*. Ratio est: quia secum trahit & infert actum charitatis: ubi enim contemplatio, ibi viget charitas, ardet voluntas. Nam contemplatio tam dulciter & efficaciter divinam excellentiam & bonitatem voluntati repræsentat, ut erga illam debeat quasi exardescere. Sicut ergo charitas respicit Deum ut infinitum bonum *absolutum & in seipso per inclinationem*; sic Theologia mystica hoc idem aspiciet objectum per *cognitionem*, directionem ac determinationem. Nam hujus est voluntati prælucere, eam dirigere ac determinare ad amorem summi & ineffabilis Boni *in seipso*, & propter seipsum.

8. Objecta secundaria Theologiæ *Et Objecta* mysticæ sunt aliæ res divinæ spirituales *secunda-* ac cælestes, quas Theologi mystici *con-* siderant. Nam fides, spes, charitas & omnes virtutes morales, item dona Spiritus sancti, omnia mysteria fidei, & maximè vita & passio Christi intra latitudinem objecti hujus eminentissimæ sapientiæ continentur. Imò omnes crea-

6 Diff. I. De Natura Theologiae Mysticae.

ruræ à Theologo mystico secundariò attinguntur, & in ordine ad Deum summum Bonum considerantur & ordinantur. Unde S. Thomas 2. 2. quæst. 180. art. 4. *principaliter ad vitam contemplativam seu Theologiam mysticam pertinet contemplatio divina veritatis: quia hujusmodi contemplatio est finis totius humanae vitæ &c. Sed quia per divinos effectus in contemplationem manuducimur, secundum illud ad Rom. I. invisibilia Dei per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur: inde est, quoddam etiam contemplatio Divinorum effectuum secundariò ad vitam contemplativam pertinet; prout scilicet ex hoc manuducitur homo in Dei cognitionem.*

9. Contemplator ergo attendit & considerat primariò Deum; ut infinitum Bonum & Superbonum est in seipso, cætera verò omnia per se primò non aspicit, nec dignatur cogitatione, nisi quatenus juvant vel conducunt ad Dei notitiam & amorem. O pulchrum, ô excellens, ô delectabile objectum, Deus optimus maximus! O felix homo, qui in tali objecto defigitur! Nam hic talis agit in mundo & exilio, quod Beati faciunt in patria & in cælo. Opus Cælitum est contemplari Deum, opus etiam contemplatoris præcipuum maximum est contemplari Deum, non quidem facie

facie, sed in ænigmate: consequenter Theologus mysticus in hac miserabili & labili vita jam aliquantulum inchoat beatam & æternam vitam. Multa sunt contemplationes, inquit S. Anselmus oratione 19. quibus anima tibi devota mirabiliter pascitur: sed in nulla earum ita requiescit & delectatur anima mea, sicut quando te solum cogitat & contemplatur. Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam mirabiliter inspiras cordibus amatorum tuorum! quam mira suavitas amoris tui, quo perfruuntur illi, qui nihil præter te diligunt, nihil quærunt, nihil etiam cogitare concupiscunt! felices illi, quibus tu solus spes es, & omne opus oratio. Beatus &c. qui adhuc in fragili corpusculo positus, prælibare valet aliquatenus dulcedinem tuam!

ARTICULUS II.

In quo consistat Theologia mystica?

1. **U**T hæc quæstio dilucidè pertractetur, notandum est imò quod septem sint dona Spiritus sancti, nempe sapientia, intellectus, scientia, consilium, pietas, fortitudo, & timor Domini. Hic numerus patet ex II. II. v. 2. & agnoscitur communiter à sanctis Patribus & Doctoribus & ex insti-

8 *Diff. 1. De Natura Theologiae Mysticae*
ruto probatur à divo Thoma 1. 2. quæst.
68. art. 4.

2. Notandum est 2dò. quòd hæc dona sint excellentiora virtutibus, easque dignitate excedant; ut probat idem S. Thomas ibidem art. 1. & 8.

3. Notandum est 3tiò. quòd donum, præcipuum inter septem, sit donum Sapientiæ, ut idem Angelicus Magister demonstrat art. 7. & ratio est: tum quia sapientia respicit præcipuum ac perfectissimum objectum, nempe Deum sub ratione summi Boni amabilis: tum quia elicit præstantissimum actum, nempe contemplationem, qui omnes actus mentis, qui pro statu viæ & à viatore eliciuntur, pretio transcendit: tum quia adjungitur præcellentissimæ virtuti, nempe charitati, cui præluceat & flammam inspirat.

*Theologia
mystica,*

4. His aliunde suppositis concludo: habitus Theologiæ mysticæ consistit in ipso dono sapientiæ, seu est hoc ipsum donum. Ita fere Theologi mystici & scholastici cum suo Principe, Doctore Angelico, qui id 2. 2. q. 180. art. 1. 2. 3. 4. & 5. luculentè insinuat, & alibi frequenter supponit.

Consistit,

5. Ratio autem hæc est: nam in illa forma debet constitui Theologia mystica, quæ est omnium perfectissima

& no-

& nobilissima, ut habet communis sanctorum Patrum & Doctorum sententia. Unde à quibusdam non simpliciter appellatur scientia & sapientia, sed cum addito *super scientia & super sapientia*, ut nempe isto modo loquendi significant, quòd hæc nostra sapientia mystica omnibus aliis scientiis præcellat, & *superemineat*. Item lumen vocant *Deificum* ac *Deiforme* & propè Divinum, ut exinde commonstrent, quòd lumen Theologiæ mysticæ omne aliud lumen cognitionem mentisque notitiam, quæ in viatore reperitur, longis parasangis excedat.

6. At verò sapientia est forma pro statu hujus viæ & vitæ excellentissima, quæ soli lumini gloriæ cedit dignitate. ^{in dono sapientia.} Quod quidem pater ex laudibus, quas ei tribuunt Divinæ paginæ & maximè libri Proverbiorum, Sapientiæ, Ecclesiasticæ, & Ecclesiastici, insuper sancti Patres, & Theologi passim & ubique.

7. Licet hæc ratio primo aspectu videatur bona & sufficiens, tamen debet solutione contrario um argumentorum ulterius stabiliri. Opponunt ergo aliqui: charitas est in hoc statu forma perfectissima & sublimissima; si ergo Theologia in habitu celsissimo ponitur, debet non in sapientia sed charitate collocari.

Non Charitate.

8. Sed responsio ad hoc argumentum facilis est. Nam Theologia mystica est forma altissima pertinens ad mentem. Licet ergo charitas excedat perfectione sapientiam, tamen in illa non recte ponitur Theologia mystica: & cur hoc? quia nempe est habitus voluntatis & affectus, non mentis & intellectus: Theologia verò mystica in habitu perfectissimo mentis constituitur non voluntatis.

9. Cæterum licet charitas sit absolute perfectior Theologia mystica, tamen & hæc suo modo recte dicitur perfectior charitate: & hoc propterea; quia cum ista connectitur & intimè colligatur. Non enim est vera & genuina contemplatio & Theologia mystica sed fucata & adulterina, quæ à charitate non ducit originem, & in eandem non resolvitur; ut docent passim mystici & scholastici cum suo Principe S. Thoma citata quæst. 180. art. 7. ad 1.

10. Instant verò, & difficilius argumentum proponunt & opponunt. Sapientia nec est perfectissima forma mentis; quia fides est illà perfectior. Quod quidem probant luculente ex S. Thoma, qui 1. 2. quæst. 68. art. 8. & alibi expressè docet, quòd virtutes Theologicæ (qualis est fides) perfectione excedant

cedant dona, licet hæc excedant virtutes morales. Quia nempe virtutes Theologicæ Deum proximè aspiciunt, mentémque humanam ei conjungunt; dona verò tantùm faciunt, ut homo sit facile mobilis à Spiritu sancto, & facile se moveat ad Divina & Cœlestia.

11. Ad hoc dubium responderetur; *Nec fide.* negando, quòd fides, secundum se & nudè considerata, sit forma mentis pro hoc statu perfectissima. Nam cognitio fidei est obscura, sterilis, injucunda, difficilis, dura, expers flammæ & suavitatis, nisi dono sapientiæ illustretur & inflammetur. Si autem hæc suo lumine & numine accedat, tunc enim verò elicitur ac efficitur cognitio Dei rerumque divinarum clara, fertilis, amœna, jucunda, affectuosa, dulcis & suavis, lucens & ardens, illuminans & inflammans, menti lucem accendens, & voluntati ardorem inspirans.

12. Ad hæc fides potest esse informis & sine charitate; quia etiam in peccatoribus reperitur; at verò Theologia mystica in actu primo est semper cum habitu charitatis, & in actu secundo cum actu charitatis, quia est cognitio non qualiscunque, sed dulcis & *affectuosa.*

13. Demum quando Theologia

mystica ponitur in sapientia, fides non excluditur, sed includitur & supponitur. Non enim Theologia mystica est tam evidens & clara notitia, velut luminis gloriæ in patria, nec est tam obscura & tenebrosa, qualis est fidei nudè sumptæ: sed est media, procedens à fide cum illuminatione doni sapientiæ. Hujus ergo doni influxus & concursus præstat, ut actus fidei, à nobis viatoribus exercitus, sit clarior, perfectior, sublimior & eminentior, utque eliciatur cum quadam experientia & dulcedine voluntatis. Hinc non quælibet obscura fidei cognitio aut quælibet caliginosa Dei ac Divinorum meditatio rectè dicitur notitia mystica seu contemplatio; sed illa duntaxat, quæ cum influxu doni sapientiæ, & consequenter cum aliqua mentis claritate & voluntatis tum ardore tum sapore exercetur: ut quia donum sapientiæ facit, ut actus fidei sit clarus suo modo & quantum fert status hujus viæ ac vitæ, affectuosus, amœnus, & proximè accedens ad cognitionem hujus gloriæ, quæ est in patria & statu beatitudinis.

14. Ex quibus confutatur etiam aliud, quod objici posset, argumentum: nempe, ex nostra opinione sequi, quod quilibet justus esset Theologus

gus mysticus; quia donum sapientiæ
 habet quilibet justus.

15. Nam responderetur, quòd non
 quodlibet donum sapientiæ nomet
 Theologum mysticum & contemplato-
 rem; sed illud, quod est intentum &
 in gradu perfecto, atque conotat ex-
 tirpationem vitiorum, possessionem vir-
 tutum, & augmentum charitatis. Ille
 ergo dicitur verè ac propriè habere Theo-
 logiam mysticam, qui donum sapien-
 tiæ possidet in magna perfectione, & à
 vitiis purgatus, charitate incensus, &
 aliis virtutibus illuminatus facilè & de-
 lectabiliter Deum ac Divina contempla-
 tur. Sicut à pari, licet *perfectio* con-
 sistat in charitate, non tamen quælibet
 charitas denominat perfectum; sed illa
 tantum, quæ est intensa, à vitiis emun-
 data & choro aliarum virtutum ornata
 & stipata.

16. Quod verò attinet illam sen-
 tentiam, quæ defendit, Theologiam
 mysticam *adæquatè* consurgere ex dono
 sapientiæ & virtute charitatis simul, se-
 cundum principia Doctoris Angelici ne-
 ganda est. Quia citata quæst. 180. art.
 1. expresse docet, quòd *vita contem-
 plativa, quantum ad ipsam essentiam acti-
 onis, pertineat ad intellectum.* Charitas
 proinde & amor sunt proprietates Theo-

14 *Diff. 1. De Natura Theologiae mysticae*
logiae mysticae; non verò eam constituunt, sed constitutam supponunt; ut S. Doctor frequenter citata quaestione ingerit & commonstrat. Simile quid à discipulis S. Thomae traditur in 1. 2. de beatitudine, ubi docent, beatitudinem in sola visione beata consistere, amorem verò beatum se habere consequenter, eumque non componere intrinsecè beatitudinem, sed compositam praesupponere. Hæc verò non ad rem sed scholas pertinent, ubi cuique liberum est sentire.

17. Si autem hæc alicui in scholis non versato, obscura & difficilia appareant; non exinde tristerur. Sicut enim ait devotus libellus de Imit. l. 1. cap. 1. quòd optabilius sit sentire compunctionem, quàm scire ejus definitionem: Sic & ego dico: meliùs est sentire Theologiam mysticam, quàm scire. Nam licèt Theologus scholasticus valeat ex suis principiis Theologiae mysticae naturam explicare, proprietates & fructus demonstrare, & omnes ipsius dotes explanare; nihilominus ultra vires ejus & virtutem est, actum mysticum, etiam infimi ordinis & gradùs, elicere: potest quidem modo speculatrici tradere & docere Theologiam mysticam, sed non exercere. Sed vana & prorsus inutilis est nuda speculatio Theologiae mysticae,
nisi

nisi & manus operi applicetur, & doctrina tradita in usum deducatur. Quod quidem est finis præsentis Tractatus, qui non propter scientiam sed propter exercitationem Theologiæ mysticæ conscriptus est. Quare necessum erit ante omnia, torpentes animos ad studium & usum hujus altissimæ sapientiæ concitare.

ARTICULUS III.

De Dignitate & Utilitate.

TRia maximè nos excitant ad alijus rei æstimationem, amorem, & exercitationem, nempe dignitas, utilitas & jucunditas. Viderur supervacaneum multis extollere dignitatem hujus nostræ Theologiæ, utpote, cujus excellentia de se ex præmissis est patens ac evidens. Nam sicut charitas inter formas voluntatis est dignissima; sic contemplatio pro statu viæ inter formas mentis est eminentissima. Quid alius est Verbo Divino? quid sublimius Dei Filio? Sed contemplatio verè huic similis est & conformis. Nam *Filius* in Divinis, ut ait S. Thomas 1. p. q. 43. a. 1. *Est Verbum non qualecunque sed spirans amorem.* Quid verò, an contemplatio non *spirat amorem*? Omnino alià.

aliàs non esset notitia affectuosa. Melior est acquisitio ejus (nempe sapientiæ) negotiatione auri & argenti, primi & purissimi fructus ejus: pretiosior est cunctis opibus; & omnia, qua desiderantur, huic non valent comparari. Prov. 3. v. 14.

2. Non vacat, multum me in amplificandis Theologiæ mysticæ encomiis desinere; quare sufficiat breviter & velut summam laudes ejusdem, verbis S. Scripturæ proponere. Sic enim de hac enunciat Sapiens Sap. 7. v. 22. &c. Est enim in illa spiritus intelligentia, sanctus, unicus, multiplex, subtilis, disertus, mobilis, incoinquinatus, certus, suavis, amans bonum, acutus, quem nihil verat, benefaciens, humanus, benignus, stabilis, certus, securus; omnem habens virtutem, omnia prospiciens, & qui capiat omnes spiritus: intelligibilis, mundus, subtilis, omnibus autem mobilibus mobilior est sapientia: attingit autem ubique propter suam munditiam. Vapor est enim virtutis Dei, & emanatio quadam est charitatis omnipotentis Dei sincera: & ided nihil inquinatum in eam incurrit. Candor est enim lucis aeternæ, & speculum sine macula Dei Majestatis, & imago bonitatis illius &c. Est hac speciosior sole, & super omnem dispositionem stellarum, luci comparata invenitur prior. Illi enim succedit nox, sapientiam autem non vincit mortalitas.

litia. Hæc attentè legens, non potest non summam Theologiæ mysticæ præcellentiam admirari, æstimare, amare, desiderare; & cum eodem sapiente ibidem v. 8. &c. apud se decernere: *proposui illam regnis & sedibus & divitias nihil esse duxi in comparatione illius. Arena est exigua, & tanquam lutum æstimabitur argentum in conspectu illius. Super salutem & speciem dilexi illam; & proposui pro luce habere illam: quoniam inextinguibile est lumen illius.*

3. Quod utilitatem spectat, ea quoque tam multiplex est, ut paucis foliis non possit condignè exprimi: nam tale & tam magnum est bonum Theologia mystica, ut omnia bona in se contineat, efficiat & tribuat possessori. De hac enim Spiritus S. loco citato v. 11. edixit: *Venerunt autem mihi omnia bona pariter cum illa, & innumerabilis honestas per manus illius, & latatus sum in omnibus: quoniam antecedebat me ista sapientia, & ignorabam, quoniam horum omnium mater est.* Omnium ergo bonorum mater est Theologia mystica.

4. Ut verò aliquid singulatim de fructibus ejus dicatur, imprimis certum est, quòd Theologia mystica perfecta liberet ab omni peccato. Quid enim est peccatum, nisi aversio vel efficax & plena, vel inefficax & imperfecta ab ultimo

Utilitas
multiplex:

nam imò
liberat à
peccato,

timo fine, prout scilicet peccatum vel grave vel leve est? At verò, quid est Theologia mystica nisi efficax & plena conversio ad ultimum finem? Contemplatio enim per seipsam convertit mentem ad Deum, & efficienter voluntatem; & consequenter præstat, ut intellectus & affectus ferantur ad Deum summum Bonum. Quomodo autem simul stabit conversio & aversio? lux & tenebræ opponuntur: sapientia lux est pulcherrima, est enim speciosior sole: qui ergo cum hac tenebræ peccatorum consistent? dum sol oritur, tenebræ occidunt; & dum in anima oritur sol Theologiæ mysticæ, tenebræ peccatorum occidunt & aufugiunt. Hinc apud Doctores mysticos sententia communis est, quòd veniale peccatum veram contemplationem impediat, & mortale omnino cum ea stare nequeat, de quo disputat Sanctus Thomas 2. 2. quæst. 45. art. 4.

2dò facit
spernere
mundum,

5. Certum est 2dò. quòd Theologia mystica faciat spernere mundum & omnia quæ in mundo sunt. Contemplator enim nihil æstimat, ad nihil tendit, nihil cogitat, nihil suspirat, & aspirat, nisi Deum, Bonum infinitum, cætera bona verò arbitratur omnia ut stercola. Cogitare de mundo vel aliquo munda-

no

no negotio ipsi crux est & afflictio; quia mundus contemplatori crucifixus est, & ipse mundo. Contrà unicam & solam in hoc mundo aestimat delectationem, cogitare, amare, desiderare, suspirare ad Deum & ad Cœlestia.

6. Certum est 3^{ti}o. quòd Theologia mystica ^{3^{ti}o passi-} passionem in debitum ^{ones ordi-} ordinem redigat, & totum hominem ^{nat,} omnesque ejus vires rectè componat. Ratio est: quia hæc Divina Sapiencia ordinat sui possessorem ad Deum, primum & ultimum Bonum ac Finem; & consequenter appetitus concupiscens non amat, non desiderat, non gaudet, nisi de Deo, & in Deo; nec odit, fugit, aut dolet, nisi quod abducit à DEO. Pariter appetitus *irascens* non irascitur, non audet, non timet, non execratur, nisi quod à consideratione & dilectione summi Boni, Dei nempe sui, impedit, abstrahit, vel omnino avellit. Quem enim Deus ad contemplationem sui elevat, ei nihil amplius de hoc sæculo ejusque gaudiis & bonis sapit, sed omnia, quæ infra Deum sunt, desipiunt. Unde omnis appetitus à bonis conditis deflectit, & ad omnium Conditorum reflectitur.

7. Certum est 4to. quòd Theologia mystica ^{4^{to}. gene-} fidem augeat, ipem ^{rat omnes} roborat, ^{ret,} virtutes,

Infrà de
hoc plura,
diff. 4. art.
1. 2. 3. 4.
&c.

ret, charitatem incendat, prudentiam doceat, justitiam inspiret, fortitudinem animet, temperantiam ordinet, verbo, omnes virtutes tam Theologicas quàm morales mirabili prorsus fecunditate & efficacità generat & progignit. Homo in via purgante vel illuminante positus multo labore virtutes obtinet & auget, sed contemplator velut in otio & sine labore eas in momento quasi omnes, & quidem in magno & perfectissimo gradu, acquirit. Assertum hoc, si non falsum, mirum saltem & inauditum Lectori videbitur: Sed tamen certissimum & verissimum est. Nam contemplatio bene disposita in ordine ad Deum & ultimum finem, reddit insipida omnia terrestria, facit dulcia omnia Cœlestia: præstat, ut nihil placeat nobis cogitare mente, amare voluntate, desiderare utroque sensibili appetitu, quàm Deum ac Divina; & sic quasi uno momento efficit in contemplatore omnes & singulas virtutes. Nam virtus est, quæ facit bonum subiectum, & opus ejus pariter bonum reddit, ut in ethica docetur: At verò contemplatio totum hominem bonum efficit; quia ipsum & omnes ejus vires & opera ad *Optimum*, nempe Deum dirigit.

8. Quod ipsum ex scripturis luculentè confirmatur, in quibus Sapiencia ^{grò. efficit} omnis boni mater & parens non semel ^{beatum;} extollitur. Sicut ergo beatitudo plena & perfecta à S. Boëthio definitur *status omnium bonorum aggregatione perfectus & consummatus*: Sic etiam Theologia mystica, quæ propter conjunctionem cum charitate, est beatitudo imperfecta & hujus viæ, rectè quoque dicitur ac describetur, status omnium bonorum aggregatione plenus ac refertus. Qui enim in statu contemplationis positus est, revera omnibus bonis redundat & abundat; & licet nondum beatus sit plenè, tamen est beatus *semi-plenè* & imperfectè, & ad statum plenæ beatitudinis proximè accedit.

9. Ex quibus demum colligitur, quòd Theologia mystica suo modo de *Et quasi* terrestri Cœlestem, de homine Angelum, de terrigena Cœligenam *Caligenam.* ferè constituat. Et cur hoc, ais? quia nempe verè similem reddit Cœlitibus; & in hoc præcisè differunt Viator, Contemplator & beatus Comprehenfor; quòd iste in lumine gloriæ, ille in lumine fidei & sapientiæ Deum summum Bonum contempletur. Unde etiam in sacris Scripturis frequenter, maximè in libris Proverbiorum, Sapientiæ, & Ecclesiastici, Theo-

Theologus mysticus seu sapiens *beatus* dicitur non quidem in re & proprietate, sed in spe & assimilatione. Sicut enim beatitudo patriæ in clarissima divinitatis intuitione per lumen gloriæ consistit; sic etiam beatitudo viæ in ejusdem divinitatis contemplatione per donum sapientiæ constitui debet. Et sicut ibi Deus in ratione summi Veri & Lucis, in mentibus Beatorum, & in ratione summi Boni & delectabilis voluntatibus intimè conjungitur; sic hoc idem, modo tamen inferiori, accidit mentibus & voluntatibus contemplatorum.

10. Omitto hic pluribus ostendere, quantum contemplatio & contemplator utilitatis afferant bono publico & Ecclesiæ. Putat noster Abbas Lætiensis Blofius institutionum asceticarum cap. 2. quòd perfecti contemplatores *plùs utilitatis unâ horulâ Ecclesiæ adferant, quàm multis annis adferre valeant alii, qui tales non sunt*, nempe imperfecti. Ratio est: quia plùs Ecclesiæ prodest oratio quàm nuda exhortatio, & fructus illos, quos homines in vita agente constituti faciunt docendo & prædicando; contemplatores impetrant orando. Deinde hi quadam vi pollent divina alios docendi, movendi, convertendi, ad perfectionem ducendi; & sic brevi tempore plu-

plures longè conversiones faciunt, quàm alii longissimo tempore multisque laboribus, ut multorum Sanctorum, maxime Apostolorum, exempla demonstrant.

II. Nec fortè suspiceretur aliquis, quòd nimium extollamus Theologiam mysticam. Nam de ea parum dicitur, licet multum dicatur. Tam pretiosa est, ut nesciat homo pretium ejus, nec illius excellentiam capere possit. *Infinitus enim thesaurus est hominibus*, ait de ipsa cap. 7. v. 14. ipsa Divina Sapiencia; *Quo, qui usi sunt, participes facti sunt amicitia Dei, propter disciplina dona commendati.* Nempe credimus, non intelligimus, qualis, quantus, & quàm immensus thesaurus sit Theologia mystica & cælestis Sapiencia. Habitus enim est supernaturalis; & per consequens omnem intellectum naturalem & secundum naturalia consideratum excedit.

ARTICULUS IV.

De Jucunditate Theologiae mysticæ.

I. Theologia mystica est sumè delectabilis ac deliciosa. Ita concludunt Theologi mystici, & S. Thomas 2. 2. quæst. 180. art. 7. qui imprimis hanc assertionem probat authorita-

Est jucunda,

24 Diff. I. De Natura Theologia mystica.

te S. Scripturæ & S. Gregorii, Sapiens enim de Sapientiâ, sub cuius nomine maximè & quasi per antonomasiam venit Theologia mystica Sap. 8. v. 16. taliter pronunciat. *Intrans in domum meam conquirem cum illa: non enim habet amaritudinem conversatio illius, nec tadium convictus illius, sed latitiam & gaudium.* Et S. Gregorius ait: *Contemplativa vita amabilis valde dulcedo est.*

2. Deinde probat duplici ratione. *Quia unicuique delectabilis est operatio sibi conveniens: contemplatio autem veritatis competit homini.* Nam omnes homines, ait ibidem S. Doctor ex Philosopho, *naturaliter scire desiderant; & per consequens in cognitione veritatis delectantur.*

3. Nec fortè huic S. Thomæ argumento quis opponat, quòd veritates naturales quidem oblectent, non verò supernaturales, quæ contemplatione percipiuntur.

4. Respondetur enim, quòd etiam supernaturales veritates sui oblectationem relinquunt. Nam si magnum gaudium percipimus in contemplatione rerum infimarum & vilissimarum; an non majores delicias gustabimus in consideratione veritatum & rerum altissimarum & sublimissimarum, & maximè ipsius Dei, ineffabilis & infiniti Boni?

5. Hic

5. Hic ergo notandum est, quod cum S. Thoma in scholis docetur, nempe, actus virtutum aliquando, maxime si remissi sunt, elici sine delectatione comitante aut subsequente; At verò actibus donorum est proprium, ut cum gaudio, cum suavitate & gustu exercentur. Hinc etiam donum sapientiæ definitur notitia Dei non qualiscunque sed gaudiofa *sapida* & deliciosa. Sicut ergo Theologia mystica semper generat amorem, sic etiam semper aliquam gignit dulcedinem & oblectamentum.

6. *Alio modo*, inquit S. Thomas, *contemplatio redditur delectabilis ex parte objecti, in quantum scilicet aliquis rem amatam contemplatur.* Nihil enim dulcius amanti potest evenire, quàm consideratio de amato & conversatio cum dilecto. At verò contemplator Deum ferventissimè amat: consequenter omne suum gaudium tenet, si potest contemplationi Divinæ bonitatis inhærere.

7. Et quidem oblectamentum, *Valde*; quod in contemplatione sentitur, non est leve & modicum, sed grande & magnum. Unde S. Thomas citata quæst. art. 7. *delectatio ejus, nempe contemplationis, omnem delectationem humanam excedit.* Et S. Bernardus de contemplatione loquens, sermone in Dominica

minica infra Octavam Epiphaniæ ait :
rara hæc hora est & parva mora, & bre-
 ve omne illud tempus, quod eidem im-
 penditur : quod etsi longissimum sit, in-
 star flatûs ac suspirii prætervolat. Sic
 evenit S. Antonio. Nam cum hic in-
 clinante sole orationem cœpisset, in ea
 perstitit, usque dum sol oriens ipsius o-
 culos feriret ac perstringeret. Unde
 etiam cum eodem exoptulabat, quod
 tam citò sua luce lucem internam, quâ
 Pater luminum ejus mentem illustrabat,
 eriperet. Unde etiam S. Aug. lib. 12.
 contra Faustum cap. 42. describit con-
 templationem & nominat, *quandam san-
 ctam ebrietatem alienata mentis ab infra la-
 bentibus temporalibus*. Equidem ho-
 mines carni & corpori immerfi hoc
 credere nolunt, quia de talibus volup-
 tatibus nihil gustarunt. Credunt ta-
 men & cõmuniter affirmant illi, qui
 de his spiritus oblectamentis habent tum
 notitiam tum experientiam.

8. Nec obest, si amplius instes &
 urgeas, quod *delectatio sequatur opera-
 tionem perfectam*. Si enim veritatem ran-
 tum obscure, obiter & velut per tran-
 sennam cognoscam, potius affligor &
 crucior, quàm reficior. Hoc autem
 contingit in contemplatione viæ, quæ
 imperfecta est & ænigmatica.

9. Præ

9. Ad hoc argumentum respon- *Præ omni*
det S. Doctor citato art. 7. ad 3. *gaudio*
dum, quòd contemplatio Dei in hac vita im- *terreno.*
perfecta est respectu contemplationis patriæ;
& similiter delectatio contemplationis viæ
est imperfecta, respectu delectationis con-
templationis patriæ, de qua dicitur in Ps.
35. *torrente voluptatis tua potabis eos. Sed*
contemplatio divinorum, qua habetur in
viæ, etsi imperfecta, tamen est delectabilior
omni alia contemplatione quantumcunque
perfecta, propter excellentiam rei contem-
plata. Nulla ergo contemplatio natu-
ralis tam est dulcis & amœna, quàm hu-
jus cœlestis sapientiæ.

10. Hinc etiam Propheta Regius
Ps. 30. v. 20. illam dulcedinem, quam
Mystici possident, magnam, multam & ab-
sconditam nominat. Magna enim est;
quia omnes alias delicias hujus viæ ac
vitæ excedit; fere sicut vastum pelagus
aquæ guttam, sicut cœlum terram, &
sicut gaudium in Creatore superat gau-
dium in creaturis. Multa est & multi-
plex; quia omnis divina perfectio om-
ne attributum omne mysterium novam
ministrat gaudendi materiam. Abscon-
dita est & secreta; quia nullus hanc dul-
cedinem novit præter illum, qui eam
in secreto cordis degustat & experitur.
Est gaudium, quod non datur impiis, sed

is , qui te gratis colunt , inquit S. Aug. quorum gaudium tu ipse es : & ipsa est beata vita gaudere de te , in te , per te , ipsa est & non alia , inquit S. Augustinus lib. 10. Confessionum cap. 22.

11. Hæc & similia dum homo prudens expendit , demum concludat & apud se statuat , se totum dare & consecrâre studio Theologiæ mysticæ & supercœlestis sapientiæ , & cum Sapiente Sap. 8. v. 17. ex animo dicat : *Hæc cogitans apud me & commemorans in corde meo : quoniam immortalitas est in cognatione sapientiæ , & in amicitia illius delectatio bona , & in operibus manuum illius honestas sine defensione , & in certamine loquela illius Sapientiæ , & præclaritas in communicatione sermonum ipsius : circuibam quarens , ut mihi illam assumerem. Quis enim sapiens considerans tum dignitatem tum utilitatem tum hilaritatem istius supercœlestis sapientiæ eandem non quarat , non concupiscat , non ipso opere assumat ?*

12. Si tamen noter ascera se pigrum & lentum ad hujus Theologiæ studium , aut remissum in ejus desiderio , aut frigidum in ejus amore , juverit legere totum librum Canonicum , qui inscribitur Sapientiæ , vel saltem caput ipsius septimum. Aspirantes enim Divinâ

nâ gratiâ sentier, se ex ejus lectione desiderio & dilectione Theologiæ mysticæ accendi. Huc etiam faciunt aspirationes sacrarum litterarum vocibus expressæ, quæ mira vi pollent ad hujus sapientiæ æstimationem & amorem in nostris cordibus generandum. Tales verò sententias abundanter ministrantur Psalmi tum nominatus liber Sapientiæ, tum Proverbiorum, Ecclesiasticis, & Ecclesiastici &c. Norant enim Mystici, quòd ea, quæ in Psalmis dicuntur de beatitudine in sensu anagogico, intelligantur de Theologia mystica in sensu morali mystico. Unde loco aspirationum hæc & similia regii Prophetæ vota & exclamationes seruiunt. *Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum: concupiscit & desicit anima mea in atria Domini! cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum.* Ps. 83. v. 2. Item: *Satiabor interim, cum apparuerit gloria tua Deus in contemplatione Sapientiæ!* Ps. 16, v. 15. Item: *Latus sum in his, quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus &c.* Ps. 121, v. 1. & in libro Sapientiæ &c. Plurimæ tales Sententiæ occurrunt, velut cap. 7. v. 8. *praposui illam, nempe sapientiam, regnis & sedibus, & divitias nihil esse duxi in comparatione illius &c.*

Excusationes negligentium studium Theologiae mysticae.

*Confutatio
sive excu-
satio*

1. **S**ed aliqui fortè dicent: ardua nimis res est Theologia mystica, sublimis, excelsa, quæ omnes hujus viæ gratias excedit. Donum est, quod non datur hominibus imperfectis, sed unice perfectis & sanctis. Quin tam est altum hoc donum, ut etiam non quibuslibet Sanctis divinitus concessum & tributum sit, sed iis duntaxat, qui in magno gradu sanctitatis & perfectionis effulserunt. Quare præsumptio foret & grandis superbia, si ego homo peccator, omnis sanctitatis expers, omnium econtrà vitiorum particeps, ad hanc supercælestem & proliis divinam sapientiam aspirare vellem, aut obtinere contenderem.

*Ratione
præsum-
ptionis,*

2. Ad hanc multorum excusationem respondeo. Et inprimis concedo, quod Theologia mystica sit gratia prorsus extraordinaria & gratia gratiarum, quæ solum magnis Sanctis tribuitur. Nego tamen, quod sit præsumptio, ad gratias singulares & viris tantum Sanctissimis concessas suspirare & conari. Nunquid præsumptio est æmulari charis-

simina-

issimata meliora, ad magnam charitatem aspirare & perfectionem. Non duntaxat Sanctos jubet Christus imitari, sed ipsum Deum nobis proponit ad imitationem Matth. 5. v. 48. dicens: *Estote perfecti, sicut & Pater vester celestis perfectus est.* Equidem foret arrogantia & præsumptio, si quis vellet propriis viribus & non virtute gratiæ ad perfectionem & apicem contemplationis evadere: at verò per Divinæ gratiæ auxilium ad magnam sanctitatem contendere, signum est magnæ confidentiæ, magnæ charitatis, & magnanimitatis. Ad hoc data nobis est memoria, ut Dei reminiscamur; ad hoc intellectus concessus, ut per fidem & contemplationem ad altissimam DEI cognitionem assurgamus; ad hoc nobis præstita voluntas, ut Deum summo amore prosequamur, & quæ intimè uniamur. Ad hæc foret præsumptio consurgere ad contemplationem sine prævia humilitate, meditatione, & aliis dispositionibus, quæ à Theologis mysticis exiguntur, & inferiùs à nobis describentur. Positis ergo certis cautionibus & conditionibus, non tantùm vitiosum non est, affectare contemplationem, sed valdè meritorium, gloriosum, virtuosum, nobis utile, Deoque acceptissimum.

Nam hæc Divina scientia neminem à sua schola excludit, modo afferat humilitatem & charitatem; ad omnes clamat: *Transire ad me omnes, qui concupiscitis me, & à generationibus meis implemini: spiritus enim meus super mel dulcis &c.* Nec excludit viles, plebejos, parvulos & stultos. Nam & hos inclamat & ad suas scholas invitat: *Si quis est parvulus veniat ad me, & insipientibus locuta est: venite, comedite panem meum, & bibite vinum, quod miscui vobis. Relinquitte infantiam, & vivite, & ambulate per vias prudentia.*

3. Altera excusatio est: aliis rebus occupor & negotiis, quæ non permittunt vacare huic Theologiæ. Alius dicit: me cura tener domestica; alius excusat; me cura curarum, cura animarum impedit; alius ingerit: ad orationem vocalem, ad meditationem, ad breviarium devotè recitandum incumbo; alius objicit: vi statûs, quem profiteor, alia exercitia obire ex mandato Superiorum & obedientiæ demandor. Consequenter non valeo simul me dare his operibus, & simul contemplationem exercere.

Negotiorum,

4. In hoc discursu negotia & opera, quæ simul stant cum contemplatione, separanda sunt ab illis, quæ cum

cum ea repugnant. Hinc non vertitur
 vitio, si Pater - aut Materfamilias ne-
 gligant studium Theologiæ mysticæ :
 at verò quis vitio non dabit Clerico aut
 Religioso, qui vitam contemplantem
 vel primariò vel ad minùs secundariò
 profitentur ? quid absurdius cogitari pos-
 set, quàm *contemplationis statum*, vel sal-
 tem *vitam mixtam* assumere, & non ex-
 exercere ? quis artifex aut opifex certam
 artem vel opificium proficetur, quin
 exerceat ? indignus est nomine pictoris
 v. g. qui non pingit, nomine scribæ,
 qui non scribit, nomine fabri, qui non
 fabricat, & sic deinceps : similiter ex
 paritate rationis indignus est nomine
 proficentis vel *statum contemplationis* vel
mixtum, qui non vacat contemplan-
 tioni, vel miscet actioni contemplan-
 tionem. Hocipso enim, quia vocatus est
 ad similem statum, etiam vocatus est
 ad studium contemplationis, sine quo
 nec stat, nec rectè ac perfectè servatur
 ejusmodi status.

5. Cæterùm non bene intelligit
 naturam contemplationis, qui putat,
 quòd cura animarum, oratio vocalis,
 recitatio Breviarii, meditatio, exami-
 na, & aliæ functiones spirituales sint
 impedimenta contemplationis, cum po-
 tiùs vera sint adjuncta. Hæc enim

& similia opera contemplationem præparant, non retardant, & sub his ipsis actibus potest exerceri & à provectis Affectibus exercetur contemplatio. Imò eam nec actiones indifferentes excludunt. Nam legimus de antiquis Monachis, quòd egregiè & sublimiter contemplati sunt, sportellas texendo & alia opera manuum peragendo. Quin ipsæ curæ & negotia domestica, imò & publica, contemplationi absolutæ non adversantur; quia constat S. Ludovicum Regem Galliæ, S. Leopoldum Marchionem Austriæ, S. Eleazarum Comitem & alios sanctos Principes res publicas, item S. Margaritam Reginam Scotiæ, S. Brigittam, S. Franciscam Rom. & alias Sanctas Marronas egisse res domesticas ferè sine detrimento contemplationis. Sicut à charitate & perfectione nemo excluditur; sic etiam nemo à contemplatione, modò velit perfectè vivere, & ea facere, quæ ad hanc requiruntur.

6. Sed aliqui pusillanimes, & pusilli cordis Ascetæ, timent pericula, quæ incurrisse legunt quosdam Theologiæ mysticæ studiosos. Multi, inquit, ad montem contemplationis ascendere tentârunt, sed quòd altiùs evaserunt, hòc turpiùs & profundius delapsi sunt. Multæ sunt imposturæ dæ-

mo.

monum, quæ etiam sapientes deceperunt. Arduum est discernere inter genuinam & adulterinam contemplationem, inter veram & falsam illustrationem, inter Angelum lucis & tenebrarum. Qui se committit mari, committit se periculo naufragii.

7. Hæc imaginatio multos revo-
cat à studio hujus supercœlestis sapien-
tiae. Quasi verò pericula humilitate,
oratione, sapientum consiliis, non pos-
sint præcaveri. Multi lapsi sunt, sed
propriâ culpâ, propriâ imprudentiâ.
Conatur dæmon omnibus viribus bo-
nos à studio contemplationis abstrahe-
re; quia novit, Deo nihil esse accep-
tius, animabus conducentius. Humi-
lis contemplator facilè dæmonum astus
vitat, & nullus eodem majus in dæmo-
nes exercet dominium, nullus eodem re-
motior à deceptione, quia nullus eo il-
luminatur. *Frustra jactur rete*, inquit
Sapiens Prov. I. v. 17. *ante oculos pen-
natorum*. Facilè enim technas & insi-
dias dæmonum evadunt, qui pennis
contemplationis se in altum, ad cœlos
Deumque ipsum supra omnes tentatio-
nes extollunt.

8. Quare deplorandi & prorsus lu-
gendi sunt, qui sensuum oblectamentis
dediti & solis externis ritibus & devo-

36 Diff. 1. De Natura Theologia mystica
tionibus contenti, vitam internam &
mysticæ Theologiæ exercitia negligunt,
vel omnino despiciunt. Nam hi tales
necesse habent in eodem luto passio-
num & vitiorum hæreere, nihilque vel
parum totâ vitâ proficere. Bona qui-
dem & grata sunt Deo exercitia silen-
tium, orationis vocalis, jejuniorum, ci-
liciorum, vigiliarum & hujusmodi; ac
verò sine comparatione meliora eva-
dunt, si ex directione contemplationis
& mystica dilectione procedant.

9. Præterea novimus hodie erro-
res, quos Theologi mystici tradiderunt
& consequenter facile pericula vitamus,
in quæ illi inciderunt. Gratiâ profe-
ctò debemus supremo Numini ejusque
suavi providentiæ, quia Ecclesiæ nunc
revelavit erroneas propositiones, qui-
bus hæc Divina scientia, apud quosdam
inexpertos & nimium sapere volentes,
scatebat. Nam tutiora & certiora valemus
hodie statuere principia, postquam
acta condemnationis Quietistarum
& propositiones de Molinos ab Inno-
centio XI. confixæ & similia publica
instrumenta emanarunt. Non ergo ul-
lum periculum est lapsus, in via ad The-
ologiæ mysticæ adyta, postquam erro-
res, in quos alii incautè impegerunt, no-
vimus ac prævidemus. Quare velim,

ut

ut Theologiæ asceticæ studiosus firmiter apud se decernat, insuper Theologiæ mysticæ operam navare. Nihil enim pulchrius, nihil utilius, nihil dulcius, nihil sanctius, quàm hoc duplex studium. Quid enim juvat, quæstiones philosophicas, veletiam Theologicas nudè scholasticas solerter excutere, & interim unam, veram, pacatam, solidam & divinam sapientiam, non acquirere? scholasticæ controversiæ non suapte ingenio sed multorum abusu sæpè impediunt à contemplatione, nisi sobriè pertractentur. Nam studiosus Theologiæ scholasticæ nullo modo ad mysticam & asceticam se reflectens, animo & mente acutum Divina cernit, sed affectu & voluntate ad Deum non accedit; sicque ex pertinaci studio nulum prorsus meritum vel sanctitatis incrementum aquirit.

ARTICULUS VI.

De Subjecto Theologiæ mysticæ.

I. In primis Theologiæ mysticæ *Subjectum* ca-
 paces non sunt Infideles, Pagani, *remotum*
 Judæi ac Hæretici. Ratio est: quia *sunt dem-*
 contemplatio supponit fidem, & *proce-*
 dit à fide & dono sapientiæ; at verò *ptis Infide-*
libus,

neutra est in prædictis. Unde licet Ethnici aut Hæretici Deum lumine naturali possint cognoscere; tamen nequeunt lumine supernaturali, quod requiritur ad veram contemplationem.

Et peccatoribus,

2. Secundò Theologiæ mysticæ pariter incapaces sunt peccatores in gravi peccato constituti. Tum quia in eis deest donum sapientiæ, sine cujus influxu & concursu nulla exercetur contemplatio: tum, quia contemplatio non supponit fidem quamlibet *informem*, sed *formatam*: tum denique: quia vera contemplatio procedit ex charitate, & infert actum charitatis, qui repugnat cum omni peccato.

Omneshomines, etiam simplices,

3. 3tiò Theologiæ mysticæ non sunt incapaces fæminæ, conjuges, viduæ, rustici, homines rudes & simplices, modo usum rationis habeant, in gratia & charitate sint, & debitè ad illam se disponant. Ratio est: tum quia etiam homines rudes contempti & vetulæ præditi sunt gratiâ, fide, charitate, & donis Spiritus sancti, quæ sunt principia contemplationis. *Ad comparandam*, inquit Gerson tom. 3. de Theologia mystica consideratione 30. *hujus mysticæ Theologia doctrinam non est magnâ scientiâ opus: nam cognitio ex fide, quod Deus est totus desiderabilis, totus amabilis,*

lis, si affectiva portio sit purgata, si illuminata, si disposita, si exercitata sit; cur non in illum totaliter desiderabilem & totum amabilem sine plurimorum studio feretur totaque rapietur? tum quia Deus non est acceptor personarum, nullumque statum à perfectione excludit. Hinc nulla est conditio, nullus status in Ecclesia tam vilis, tam despectus, qui non habeat viros insigniter perfectos, valde sanctos, & magnos contemplatores: tum denique, quia ad Theologiam mysticam descendam parum vel nihil faciunt humana prudentia vel multa terrestris sapientia, sed humilitas & sancta vita.

4. S. Ægidius aliquando S. Bonaventuram, Ordinis tunc generalem Ministrum, allocutus refertur in chronico Ord. S. Francisci 1. p. lib. 7. cap. 14. multas, inquit, vobis doctioribus Deus gratias concessit, quibus eum laudare & servire potestis: nos verò Idiota & Indocti, qui nihil litterarum novimus, quid, quaso, faciemus ad ei placendum? cui Bonaventura: etsi aliam Deus homini gratiam non daret, quam ut is ipsum amare posset: hæc unica profectò satis esset, ad maiora illi pro hac, quam pro aliis omnibus simul obsequia deferenda. Ulteriùs quæsit Ægidius: Potestne idiota tanto erga Jesum Christum amore ferri, quanto
ali-

aliquis eruditus? respondit Bonaventura: una simplex vetula plus Deum amare potest, quàm profundus aliquis in Theologia Magister. His auditis properè surrexit Agidius, magnòque fervore correptus est; & ingressus hortum versùs illam partem, quæ urbem respicit, clamare & exclamare cœpit: *Vetula paupercula, indocta, simplex, Dominum nostrum Jesum Christum ama, & major esse poteris, quàm Frater Bonaventura.* His dictis extra se raptus est, & alienatus à sensibus, tribus continuis horis in eodem loco perstitit imòtus.

5. Hæc doctrina, quæ communis est apud Theologos tum mysticos tum scholasticos, magno jure cedit solatio animæ devotæ, sed tamen simplici & hebeti. Notent quoque idem assertum Confessores, conscientiarum rectores & spiritualium rerum Magistri, ne personas rudes malè dirigant, quæ, si puram & sanctam vitam ducunt, frequenter ad gratiam contemplationis elewantur. *Spiritus enim, ubi vult, spirat; qui non accipit personam, sed sanctam vitam,*

Joann. 3. v.
8.

6. Unde aliqui homines rudes à Deo misericorditer ad magnum gradum contemplationis efferuntur; quamvis de Deo rebùsque Divinis nullam scientiam

tiam & scholasticam notitiam unquam habuerint. Non quidem obest speculatrix Divinorum cognitio, si debite applicetur; at verò magis prodest, magis conducit ad istum finem humilitas, fides, sancta simplicitas, & maximè innocens & expers omnis labeculæ (quantùm humana imbecillitas fert) conversatio & vita. Hi ergo tales tenent altissimam de Deo ac Divinis cognitionem *mysticam*, profectam à donis Spiritus S. maximè dono sapientiæ; at verò nullam tenent de istis rebus notitiam humanam, scholasticam, & profectam ab habitu Theologiæ acquisitæ. Ejusmodi enim cognitionem potiùs infusione, quàm industriâ, potiùs amore quàm labore, potiùs sancta operatione quàm multa speculatione acquirunt.

7. Possit hoc idem confirmari plurimis Sanctorum & Sanctarum exemplis. Nam legimus omnis statûs homines sanctos & in charitate ferventes & ardentés. Ubi verò ardet charitas, ferè lucet contemplatio. Quin charitas *supra communem legem* effervescentes non datur, quin supponat contemplationem, & ex hujus illustratione procedat. Contemplatio enim & charitas extraordinariè ebulliens nunquam

quam separantur. Potest quidem elici actus charitatis *vulgaris* & communis, quin donum sapientiæ seu Theologia mystica influat; sed actus charitatis *extraordinarius*, elatus, & qui cum experientiâ & sapore mystico elicitur, semper supponit actum Theologiæ mysticæ seu contemplationem. Quare anima etiam simplex & hebes, puri tamen cordis & sanctæ conversationis potest sperare elevationem ad mysticam Theologiam. Hæc enim nemini impossibilis est, nisi eis, qui abjecto & pusillo sunt corde, qui laborem ad ejus consecutionem requisitum subterfugiunt, qui à vanitatibus hujus mundi & sensuum alienare se nolunt, qui necessaria media applicare recusant.

*proximum
est intelle-
ctus.*

8. De reliquo subjectum proximum Theologiæ mysticæ est intellectus. Ratio est: tum quia donum sapientiæ est in mente; at verò ex dictis liquet, quòd Theologia mystica non distinguatur ab isto dono. Tum quia habitus consistit in ea potentia, à qua elicitur actus; sed actus Theologiæ mysticæ, nempe contemplatio, elicitur ab intellectu. Tum quia Theologia mystica est notitia seu cognitio; nosse autem & cognoscere ad mentem pertinet non voluntatem.

9. Nec hic refragantur mystici, qui Theologiam suam nominant amoroſam, ſapidam, & affectuoſam; ſed voluntatis eſt, non mentis, *amare, ſapidè guſtare, & affici.*

10. Nam reſponderetur, verum eſſe, quòd Theologia myſtica ſit amoroſa, dulcis, & affectuoſa *efficienter*; quia nempe efficit, gignit, & ſupponit amorem & affectum voluntatis. Interim ex ſe & naturâ ſuâ & *intrinſecè* Theologia myſtica non eſt amor & affectio, ſed notitia & cognitio.

11. Colligitur ex dictis 1° mò. quòd ex ſe opera manuum & operationes ſerviles non impediunt modum contemplationis, ſed tantum per accidens ob noſtram imperfectionem. Nos enim homines imperfecti non valemus ſimul laborare & *myſticè* conſiderare; quod tamen Viri provecti & perfecti exactè impleverunt.

12. Colligitur 2do. quòd alia mentis opera non ſtent cum actu contemplationis. Ratio eſt: quia repugnat, ut ſimul cogitem humana & Divina, mundum & Deum, infima & ſuprema. Interim non repugnat, ut contemplator primariò verſetur circa Deum, & ſecundariò attingat res creatas, & ſic in ipſo lumine contemplationis Deum
af-

44 *Diff. II. De Necessitate Præparationis.*
aspiciat ut creaturas gubernantem, mo-
ventem, dominantem & ad suos fines
ordinantem. Sicut enim Cœlites &
Beati in Verbo non tantum Deum &
infiniras ejus perfectiones intuentur, sed
etiam creaturas, quæ secundariò repræ-
sentantur: ita etiam *suo modo* contem-
platores hujus viæ in lumine contem-
plationis primariò attingunt Deum &
secundariò alia, quæ à Deo ut prima
causa emanant, & ad Deum tanquam
finem ultimum reflectuntur.

DISSERTATIO. II.

De præparatione & mediis
ad consecutionem Theologiae
mysticæ.

ARTICULUS I.

De Necessitate Præparationis.

I.

Necessitas præpara-
tionis ostenditur
figuris
Scripturæ; **A**D contemplationem requiritur præ-
paratio. Nam de lege ordinaria
ad illam nullus elevatur, nisi certas dis-
positiones adhibuerit. Probant hoc
sancti Patres & Theologi mystici ex
Scripturæ; emplis & figuris S. Scripturæ. Nam
impri-